

Ocene in poročila o publikacijah in razstavah

Publikacije

Tehnični in vsebinski problemi klasičnega in elektronskega arhiviranja. Maribor : Pokrajinski arhiv, 2011, 587 strani

V 10. zborniku Tehnični in vsebinski problemi klasičnega in elektronskega arhiviranja so objavljeni referati dopolnilnega izobraževanja s področja arhivistike, dokumentalistike in informatike, ki je potekalo od 6. do 8. aprila 2011 v Radencih. Prispevki so napisani v slovenskem, hrvaškem, srbskem, bosanskem, nemškem in angleškem jeziku z izvlečki v slovenskem jeziku in prevodom v angleški jezik. Povzetki so v angleškem jeziku. Razdeljeni so v štiri vsebinske sklope.



Zbornik je izšel v Mariboru leta 2011 z naslovom, kakršnega je imelo posvetovanje; obsega 587 strani, naklada pa je 350 izvodov. Izdal in založil ga je Pokrajinski arhiv Maribor. Zunanja podoba zbornika ponazarja, da arhivi postopoma rešujemo problematiko elektronskega arhiviranja. Ovitek je v nežni sivomodri barvi. Na ovitku je slika položene knjige in računalniške miške. Na ovitku je naslov publikacije, izpisan z računalniško pisavo iz zgodnjih let računalništva, z logotipom izdajatelja ter krajem in letnico izida. Posamezne sklope prispevkov ločuje Ust z naslovom sklopa in sliko z naslovne strani.

V prvem sklopu, sklopu Iz arhivske teorije, je devetnajst referatov:

Branko Šuštar (Ljubljana) je pripravil referat »Kje so meje, pregrade« za prizadevanje arhivov, muzejev in knjižnic pri varovanju skupne kulturne dediščine. V njem predstavlja prakso in dileme pri razmejevanju gradiva med arhivi, muzeji in knjižnicami v Sloveniji in pregled zakonodaje in prakse pri delu z gradivom, ki predstavlja »mejno področje« v naših kulturnih ustanovah. Razlike v razumevanju in oblikah strokovnega pristopa pri obravnavi tega gradiva prinašajo v odnose med kulturnimi ustanovami večjo dinamiko. Meni, da izhaja prava rešitev dilem bolj iz konteksta kulturne dediščine kot iz posameznih oblik ali vrst gradiva. K iskanju boljših rešitev strokovnih problemov v arhivih, muzejih in knjižnicah nas spodbujata zavest o pomenu našega dela in skupna skrb za ohranjanje naše kulturne dediščine. Strokovnjaki precej uglašeno poudarjajo potrebo po sodelovanju namesto konkurence pri strokovnem reševanju problemov ob delu z gradivom in uporabniki, posebej pa opozarjajo na velik pomen digitalnega dostopa do gradiva.

Jasna Požgan (Strigova — Hrvaška) je pripravila referat z naslovom Položaj i identitet arhivista spram srodnih informacijskih struk u prošlosti i danas ali Položaj in identiteta arhivistov glede na sorodne informacijske stroke v preteklosti in danes. Predstavila je položaj ter identiteto arhivista kot poklica v razmerju do sorodnih informacijskih strok (muzealcev, knjižničarjev). Nastanek prvih knjižnic arhivov je

povzročil nastanek prvih knjižničarjev arhivistov kot poklica na območju srednjega vzhoda. Tudi v kasnejših časovnih obdobjih so bili arhivisti strokovno tesno povezani s knjižničarji oziroma kustosi, zato so jih velikokrat enačili z njimi. Tako je bilo vse do 18. stoletja, ko so se državljani začeli zavedati pravice do dostopa v arhive in knjižnice, hkrati pa je tudi stekel proces za uveljavitve poklicev arhivista, knjižničarja in kustosa. Omenjeni proces se je v 19. stoletju stopnjeval in traja še danes.

Arhivistika med teorijo, zakonskimi določili in njihovo izvedbo je naslov referata Jelke Melik in Mateje Jeraj (Ljubljana). V njem poudarjata, da arhivistika sodi med praktične znanosti, tiste, ki ne težijo le k teoretičnemu iskanju resnice, temveč tudi k uporabnosti. Sprva je bil predmet preučevanja arhivistike arhivsko gradivo, ki se je na kakršenkoli način znašlo v arhivskih skladiščih. Danes postaja predmet arhivske znanosti celotna pot dokumenta: od ustvarjanja, nadaljnega oziroma dokončnega oblikovanja, do uporabe. Za zagotovitev ustreznega ravnanja z dokumenti in hrambe le-teh pa je nujno potrebna zakonodaja, ki izraža arhivska načela in utemeljuje razlog za obstoj arhivov ter njihove cilje. Zakonske določbe, katerih namen je varovati arhivsko oziroma dokumentarno gradivo, morajo slediti tako sodobnim tokovom arhivske znanosti kot tehnološkim in informacijskim spremembam. Pravni akti s področja arhivske dejavnosti morajo biti tudi učinkoviti v praksi.

Darko Rubčić (Zagreb) je pripravil referat z naslovom Podizanje kvalitete upravljanja arhivske dejavnosti ali Izboljšanje kvalitete upravljanja arhivskih dejavnosti. Osnovno vprašanje članka je vprašanje, kako izboljšati kvaliteto dela v arhivih. V ospredju je sodelovanje z lokalno skupnostjo. Avtor predlaga metodologijo za obravnavo tega vprašanja in ponuja določene rešitve. Prav tako je predstavil razloge in povod za razmišljanje o omenjenem vprašanju.

Savremeno informacijsko okruženje i dostupnost arhivskim informacijama ali Sodobno informacijsko okolje in dostupnost do arhivskih informacij, je naslov prispevka Izeta Sabotiča (Tuzla). V njem navaja, da je razvoj informacijskih tehnologij močno vplival na arhivsko dejavnost, še zlasti na segment uporabe arhivskih informacij. Novi nosilci informacij so omogočili preprostejše in učinkovitejše dostopanje do informacij. Te so se precej približane uporabnikom. Novemu informacijskemu okolju so se prilagodili tudi arhivisti in uporabniki. Arhivska stroka si prizadeva za najoptimalnejši sistem, ki bo omogočal uporabo informacijskih tehnologij za učinkovito zaščito, upravljanje in uporabo arhivskih informacij. Vzpostavitev arhivskih informacijskih sistemov predvideva odgovor na vse kompleksnejše zahteve uporabnikov arhivskih informacij.

The Council of Europe Convention of access to

official documents ali Konvencija Sveta Evrope o dostopu do uradnih dokumentov je naslov prispevka Antonia Montedura (Trst). V prispevku je analiziral Konvencijo Sveta Evrope o dostopu do uradnih dokumentov, ki je bila sprejeta v Tromsu na Norveškem 18. junija 2009, da bi opredelila pravice in načine dostopa do dokumentacije, ki jo ustvarjajo evropska zakonodajna telesa, sodne oblasti ter fizične in pravne osebe.

Archivist: which training? AH Arhivist: katero izobraževanje? je naslov prispevka Grazie Tato (Trst). V njem opozarja na nujnost izobraževanja. Raznolikost dokumentov — od pergamenta do digitalnih oblik — ter mednarodni standardi zahtevajo od arhivistov ne samo dosledno in dobro strukturirano znanstveno izobraževanje, temveč tudi nenehno izpopolnjevanje. Izobraževanje v Italiji je razdeljeno na dvonivojske univerzitetne študije, magistrske študije, v nekaterih državnih arhivih pa so organizirane tudi šole arhivskih znanosti, paleografije in diplomatike ter krajši izpopolnjevalni tečaji z aktualnimi temami. Ker so tečaji pogosto dopolnilni, je včasih med njimi težko izbrati, vendar je za doseg cilja pomembno izbrati pravega.

Študij arhivistike je predstavil Peter Pavel Klasinc (Ljubljana) v prispevku Študij arhivistike kot znanstvene vede. V njem je podal kratek pregled arhivistike kot znanstvene vede in opisal osnovna znanja, ki bi jih moral obvladati usmerjeno izšolani arhivist. Tako je pripravil nekaj izhodišč o tem, kako organizirati študij arhivistike, in to samostojno ak skupaj z dokumentologijo, informacijskimi znanostmi itd. Ob tem je opredelil nekatera izhodišča za pripravo kurikula.

Sonja Anžič-Kemper (Ljubljana) v referatu Dodatno izobraževanje in strokovno izpopolnjevanje arhivskih delavcev v nemško govorečih državah opozarja, da hitre spremembe, ki nastajajo na družbenem in tehnološkem področju. Te se kažejo tudi v arhivski stroki, zato se mora prilagoditi novim razmeram in potrebam družbe. Ujeti korak s časom pomeni namreč tudi v arhivski stroki nenehno strokovno izobraževanje arhivskih delavcev. Avtorica v prispevku podaja informacije, kakšne so oblike dodatnega izobraževanja ter strokovnega izpopolnjevanja v Nemčiji, Avstriji in Švici in možnosti zanj. V Nemčiji ponujata redno dodatno izobraževanje arhivski šok v Marburgu in Potsdamu, pomembno vlogo na tem področju imajo v vsaki od teh držav zveza ak združenje arhivskih delavcev, strokovni arhivski časopis in arhivska zborovanja.

Dijana Petreska (Skopje) je pripravila referat z naslovom Archival education in the Republic of Macedonia nowadays ak Izobraževanje iz arhivistike v Makedoniji. V njem predstavlja organizacijo in dejavnost arhivske službe v Makedoniji, ki se je začela z

ustanovitvijo sodobne makedonske države, prej pa obstajala kot del Socialistične federativne republike Jugoslavije. Od ustanovitve državnega arhiva republike Makedonije leta 1951 do leta 2000 je bilo za opravljanje arhivske službe zaposleno osebje tako s srednješolsko kot tudi univerzitetno izobrazbo. Zaposleni so pridobili osnovno znanje in potrebne veščine s področja arhivistike s praktičnim delom, na organiziranih seminarjih in drugimi oblikami strokovnega izobraževanja. Razvoj arhivistike v posebno znanost s svojo teorijo in prakso je pripomogel k temu, da je bil ustanovljen redni diplomski in podiplomski študij arhivistike na Inštitutu za zgodovino Univerze sv. Cirila in Metoda v Skopju. To je bil velik korak k pridobitvi strokovnega kadra: diplomirani zgodovinarji — arhivisti in magistri arhivistike.

Haris Zaimović (Sarajevo) je pripravil referat Obrazovanje i edukacija kao dio strategije razvoja baštinskih ustanova u Bosni i Hercegovini ali Izobraževanje kot del strategije razvoja dediščinskih ustanov v Bosni in Hercegovini. Avtor se posveča današnjemu dogajanju v zvezi z zapuščino v Bosni in Hercegovini ter izobraževanju, ki je v povezavi z njim. Poudarja pomembnost izdelave enotne strategije za področje zapuščin v Bosni in Hercegovini, ki bi obravnavalo tako izobraževanje kot vodenje procesa za oblikovanje znanstveno-akademskega programov in načrtov. Avtor predstavlja svoj predlog o napredku v okviru strokovnega akademskega izobraževanja na zapuščinskem področju.

Mednarodni standard ISO 15489 in upravljanje dokumentacije v organih javne uprave, gospodarskih družbah, podjetjih in zavodih v Sloveniji je naslov referata Vladimirja Žumra (Ljubljana). V njem obravnava uvajanje načel, postopkov in instrumentov za upravljanje dokumentarnega gradiva mednarodnega standarda ISO 15489 v slovenske predpise, ki določajo pisarniško poslovanje in arhiviranje v javni upravi ter v gospodarskih družbah, podjetjih in zavodih s področja gospodarstva, zdravstva, šolstva, znanosti in kulture od leta 2001 dalje.

Lenka Pavliková (Bratislava — Slovaška) je pripravila referat z naslovom Records management system in the Slovak Republic ali Sistem upravljanja z dokumenti na Slovaškem. V njem predstavi sistem upravljanja z dokumenti na Slovaškem, ki ga urejata Zakon 395/2002 o arhivih in evidencah in amandmajih k določenim aktom ter Odločba 628/2002, s katero se izvršujejo nekatere določbe zakona Zakon definira tudi termin sistema upravljanja z dokumenti kot določbo o registraciji, nastanku, hrambi, zaščiti dokumentov ter dostopu do njih in določbe o njihovem uničenju. V skladu s tem zakonom morajo sistem upravljanja z dokumenti na Slovaškem zagotoviti različni ustvarjalci, kot so državna uprava, samoupravna telesa in pravne osebe.

Uredsko poslovanje u Hrvatskoj — stanje stvari ali Pisarniško poslovanje na Hrvaškem — trenutno stanje je naslov prispevka Živane Hedbeli, Tanje Petrovič in Nikole Mokrovića (Zagreb). V prispevku poudarjajo, da večina organov državne uprave in oseb z javnopravnimi pooblastili v Republiki Hrvaški deluje s klasičnimi dokumenti na papirju. Novost je elektronsko pisarniško poslovanje, a potrebni pravni okvir zanj še nastaja. Cilj je prehod državne uprave v celoti na elektronsko poslovanje v naslednjih nekaj letih. E-uprava, nakup računalniške in programske opreme ter izobraževanje zaposlenih v državnih organih niso brezplačni. Revno prebivalstvo ni zmožno kupiti osebnih računalnikov. Učinkovito pisarniško poslovanje je posledica zavedanja vseh udeležencev o nujnosti rednega opravljanja vseh predpisanih obveznosti in nalog. Sprememba tehnologije doslej v zgodovini človeštva še ni avtomatično privedla do spremembe zavesti.

Petdeset godina arhivističke periodike u Bosni i Hercegovini (1961-2010) ali Petdeset let arhivistične periodike v Bosni in Hercegovini (1961—2010) je naslov prispevka Azema Kožarja (Tuzla). Avtor je v članku predstavil arhivske časopise na območju Bosne in Hercegovine ter analiziral njihov prispevek k razvoju arhivske stroke v BiH in širši regiji. V članku so predstavljeni: »Glasnik arhiva i Društva arhivskih radnika Bosne i Hercegovine«, prvi arhivistični časopis v BiH in praznuje letos 50 let izhajanja, »Arhivska praksa«, ki ga od leta 1998 izdajata Arhiv Tuzelskega kantona in Društvo arhivskih delavcev Tuzelskega kantona, ter dva novejša časopisa — »Glasnik Udruženja arhivskih radnika Republike Srpske« ter »Građa Bosne i Hercegovine«.

Jovan P. Popović (Beograd) je pripravil referat Da li samo zakonodavno ustrojstvo arhivske delatnosti treba da bude jedini preduslov uspješne zaštite arhivske građe oziroma Ali je arhivska zakonodaja edini pogoj za uspešno zaščito arhivskega gradiva? V njem navaja, da je arhivska zakonodaja eden od osnovnih stebrov uspešnega opravljanja arhivske dejavnosti. Države urejajo svojo nacionalno arhivsko zakonodajo samostojno. Za oblikovanje arhivskih predpisov uporabljajo lastne izkušnje, znanstvene dosežke na tem področju, izkušnje drugih držav, priporočila ICA idr. Z nastankom elektronskih zapisov pa so nastale težave, saj klasična metodologija ne ustreza »novemu gradivu«, zato se je stroka ukvarjala bolj s teoretičnimi kot praktičnimi razsežnostmi. Priporočila arhivskih združenj niso obvezujoča, toda pri reševanju določenih problemov ter iskanju rešitev jih je vselej koristno upoštevati.

Arhivistička terminologija — standardizacija jezika arhivistike ali Arhivska terminologija — standardizacija je naslov prispevka Mihaele Topolovec (Zagreb). V njem navaja, da je standardizacija arhivske termino-

logije ključnega pomena za arhivsko stroko, saj je prvi pogoj za preprostejše in tekoče komuniciranje ter povečanje sodelovanja na globalni ravni. Izpostavlja vprašanje razvijanja perspektivne terminologije in potrebe po poenotenju in standardizaciji terminologije zaradi tekoče komunikacije in hitrejši izmenjavi podatkov na globalni ravni.

Almira Alibašić (Sarajevo) v referatu *Problematika terminologije u arhivskoj struci* ah *Problematika terminologije v arhivistiki* opozarja, da se s strokovno terminologijo arhivska stroka ukvarja tako na teoretični kot tudi praktični ravni s sprejemanjem določenih standardov in uporabo teh v praksi. Pojasnjuje pomen terminologije v arhivistiki ter standardizacije le-te tako v Bosni in Hercegovini kot tudi širše, pa tudi medsebojne relacije doma in v svetu. Avtorica predstavlja problematiko, s katero se danes sooča bosansko-hercegovska arhivska stroka, ter nekatere smernice, ki jih za arhivsko področje in arhivsko terminologijo kot njegov sestavni del nakazujejo mednarodna arhivska združenja (ICA) in evropske institucije.

Zdenka Semlič Rajh (Maribor) in Alenka Šaupperl (Ljubljana) sta v referatu *Problematika gesljenja in oblikovanja deskriptorjev* predstavili srečevanje delavcev, ki delajo z dokumentarnim in arhivskim gradivom, s problematiko oblikovanja gesel, izgradnje različnih tezavrov, naprednejše uporabe klasifikacijskih znakov in tudi z izdelovanjem indeksov in kazal arhivskih informativnih pomagal. Pri tem je metodološke probleme vsak reševal samostojno. Z uvedbo novih informacijskih rešitev, oblikovanjem vzajemnih arhivskih podatkovnih zbirk tak način ni več primeren, še manj pa učinkovit in racionalen. Na podlagi opravljenega praktičnega dela pri popisovanju arhivskega gradiva v Pokrajinskem arhivu Maribor v letih 2006–2009 so se pokazale realne potrebe po poglobljeni obravnavi te tematike. Zato je bilo potrebno izdelati in standardizirati smernice za oblikovanje gesel in tezavrov. Avtorici sta v prispevku podali teoretične osnove za oblikovanje deskriptorjev, ključnih besed in oznak in jih prikazali ob praktičnih primerih.

V drugem sklopu, sklopu *Materialno varstvo*, je pet referatov:

Jožef Hanus in Emilia Hanusová (Bratislava — Slovaška) sta pripravila referat *Archival building — the basic condition for proper function of archives* ah *Arhivska stavba — osnovni pogoj za normalno delovanje arhiva*. Opozarjata, da je arhivska stavba osnovni pogoj za normalno delovanje arhiva. Predstavlja stavbo za dolgoročno hrambo, zaščito in obdelavo arhivskih dokumentov, vse vrste potrebnih del ter omogoča varen dostop do njih. Graditev nove stavbe je zelo zapletena naloga, ki zahteva izpolnitev različnih pogojev. Zato je tesno sodelovanje med arhivisti, konservatorji, arhitekti, inženirji in vsemi dru-

gimi strokovnjaki, ki lahko pomagajo že pri načrtovanju nove stavbe ah rekonstrukcije, zelo pomembno. Samo s trajnim, kreativnim in spoštljivim dialogom med njimi je mogoče izbrati primerne rešitve za dobre rezultate na tem področju. Arhivisti in konservatorji predstavijo zahteve, za katere menijo, da so nujne za normalno delovanje arhiva, arhitekt pripravi študijo in predstavi najboljše rešitve, da na podlagi tehnične ocene, kritičnega pregleda in analize izkušenj drugih arhivov tem zahtevam zadosti.

Nastajanje projekta nove arhivske stavbe Pokrajinskega arhiva Maribor je naslov prispevka Bojane Sovič (Maribor). V njem predstavlja začetek priprav na zidavo arhiva. Zaradi prostorskih problemov, s katerimi se že več let ukvarja Pokrajinski arhiv Maribor, so se je odgovorni v preteklem letu intenzivno lotili in s tem reševanja ustreznih prostorskih možnosti. Preučenihi je bilo več variant umestitve programa v prostor, kot najprimernejša pa se je izkazala zidava novega objekta na območju Srednješolskega centra ob Ljubljanski uhci na Taboru v Mariboru. Tako je že izdelan del projektne in investicijske dokumentacije.

Polona Filipič in Primož Hočevar (Ljubljana) sta prikazu zidave pokrajinskega arhiva v Mariboru dala naslov *Projektna študija nove stavbe Pokrajinskega arhiva v Mariboru*. V prispevku so prikazani evidentiranje, analiza in vrednotenje projektne študije nove stavbe kot pomembnega subjekta prenove in razvoja mesta. V uvodu so navedeni temeljna izhodišča in vsebina za izdelavo projektne študije. V nadaljevanju sta opisana vloga predlaganega prostorskega koncepta za mesto in metodološki pristop pri razvijanju zasnove nove stavbe. Študija je rezultat porajanja in razvijanja zasnove, ki sta se začeli z razčlenitvijo funkcij v posameznih stavbah, prek ocene možnosti in omejitev posameznih lokacij do postopnega vgrajevanja nastajajočega stavbnega volumna v prostor, konstrukcijske rešitve in rešitve ovoja. Predstavljena arhitektura ima obliko in izraz, ki ustreza usmerjenemu metodološkemu pristopu od analize do sinteze, ki je pomemben proces za zagotavljanje trajnostnega prostorskega razvoja mesta.

Marjeta Cernič in Jedert Vodopivec (Ljubljana) sta predstavili referat *Tiskana in poslikana knjiga 16. stoletja — lastnosti papirja in tiska*. V njem opozarjata na dragoceno knjižno zbirko tiskov 16. stoletja, ki jo hrani frančiškanski samostan v Novem mestu. Mednje sodi tiskana knjiga z ročno poslikanimi lesoreznimi ilustracijami, to je zeliščarka Fheronymusa Bocka »Kreutterbuch« J. Rihel, oz. t. i. »Farmakopeja«, datirana z lemicama 1556–1572. Namen raziskave je bil opredeliti lastnosti papirja kot nosilca tiskane in poslikane knjige. Na osnovi standardnih in nekonvencionalnih metod preskušanja smo določili kemijske in fizikalne lastnosti strukture, optične in barvnometrične lastnosti papirja in tiska glede na surovinsko

sestavo in površinsko obdelavo papirja, lastnosti tiska in poslikave. Na osnovi pregleda stanja in rezultatov preiskav je bil izveden postopek konserviranja in restavriranja knjižnega bloka, ki je vključeval suho čiščenje, ročno restavriranje raztrganin in manjkajočih delov ter končno knjižno vezavo.

Tveganja in ukrepi v arhivih ob naravnih in drugih nesrečah je naslov referata Miroslava Novaka (Maribor). V njem predstavlja osnovne arhivske strokovne probleme, ki so povezani s procesi opredeljevanja tveganj ob naravnih in drugih nesrečah. Hkrati s tem opozarja na potrebe po uvajanju ukrepov za zmanjševanje škode v arhivih in arhivskih oddelkih ob različnih nezgodah in nesrečah. Posebno pozornost posveča opredeljevanju različnih oblik nesreč, ki imajo kakršenkoli vpliv na dolgoročno hrambo arhivskega in dokumentarnega gradiva. Arhivisti in dokumentalisti morajo razumeti osnovno logiko pojavljanja različnih tipov nesreč in ustrezno reagirati v nastalih kriznih situacijah. Le-te mora arhivska stroka razviti, država Slovenija pa opremiti arhive in arhivske službe s pripomočki, načrti in znanji, potrebnimi ob morebitnih kriznih razmerah. Potrebno je izvesti ustrezna izobraževanja reševalnih ekip in vseh, ki bi lahko bih kakorkoli vpleteni v procese reševanja ne samo arhivskega gradiva, ampak celotne kulturne dediščine.

V tretjem sklopu, sklopu Iz arhivske prakse, je dvanajst prispevkov.

Dragan Krsmanović (Beograd) predstavlja referat Teoretski i praktični problemi sukoba propisa o zaštiti tajnosti dostupnosti arhivske građe — primer arhivske građe OZN-a i KOS ah Teoretični in praktični problemi konfliktov med predpisi o tajnosti podatkov in dostopnosti arhivskega gradiva — primer arhivskega gradiva OZNE in KOSA. V prispevku predstavlja dostopnost do arhivov varnostnih služb v luči najnovejših priporočil Mednarodnega arhivskega sveta in resolucij Sveta Evrope za lažji dostop do arhivov tajnih služb v državah nekdanjih represivnih režimov. Ob primeru Vojaške varnostne agencije kaže, da je bilo kljub razglašeni odprtosti sprejetih veliko ukrepov za omejitev tega dostopa tako znanstvenikom kot zainteresiranim osebam.

Access and use of archives in the State Archives of the Republic of Macedonia ah Dostop do arhivskega gradiva in uporaba le-tega v Državnem arhivu Republike Makedonije je naslov referata Gordane Mojsoske (Skopje — Makedonija). V njem predstavlja spremembe v Makedoniji v zadnjih dveh desetletjih, ki so povzročile liberalizacijo pri uporabi arhivskega gradiva. To je bilo še posebej pomembno za demokratizacijo družbe, odpiranje policijskih dokumentov, rehabilitacijo žrtev komunističnega režima ter spremembe lastninskih pravic — denacionalizacijo. Teme, ki so bile v preteklosti tabu, so tako postale predmet raziskav in analiz zgodovinarjev, pravnikov, političnih

znanstvenikov, ekonomistov. Število prevzetih dokumentov se je znatno povečalo. Državni arhiv Republike Makedonije se odziva na te nove izzive.

Marta Rau Sehe (Ljubljana) je pripravila referat Uporaba filmskega arhivskega gradiva v teoriji in praksi v letih 1968^2010. V njem obravnava filmsko arhivsko gradivo kot kulturno dediščino, namenjeno uporabnikom sedaj in v prihodnosti. Predstavlja problem hranjenja filmskega arhivskega gradiva, odnos med starimi in novimi tehnologijami in zakonodajo. Prav tako opozarja na tehnične probleme pri uporabi filmskega arhivskega gradiva. Zaključek z opozorilom, kaj je in kaj ni prav pri uporabi filmskega arhivskega, je namenjen predvsem celovitemu razumevanju celotnega postopka — od hrambe do priprav kopij za uporabo.

Dostupnost i korištenje arhivske građe u Histo-rijskom arhivu Sarajevo ah Dostopnost in uporaba arhivskega gradiva v Zgodovinskem arhivu Sarajevo je naslov referata Džemile Čekić in Admir Nežirović. V prispevku sta predstavili podatke o dostopnosti arhivskega gradiva fondov in zbirk Zgodovinskega arhiva Sarajevo s stališča uporabe, objavljanja, načinov uporabe ter pogojev in rokov za uporabo ter omejitev uporabe arhivskega gradiva.

Amira Šehović (Sarajevo) je pripravila prispevek Stanje i zaštita registraturne građe u institucijama Bosne i Hercegovine ah Stanje in zaščita dokumentarnega gradiva v ustanovah Bosne in Hercegovine. V njem je predstavila stopnjo urejenosti in zaščite dokumentarnega gradiva v ustanovah Bosne in Hercegovine. Gre za podatke iz dosjejev, ki jih sistematično vodi Arhiv Bosne in Hercegovine za vse institucije v BiH.

Uloga arhiva u zaštiti građe privtiziranih registratura ah Vloga arhiva pri zaščiti gradiva zasebnih ustvarjalcev je naslov referata Omerja Zulića (Tuzla). V njem poudarja, da je eden od pomembnih segmentov bosansko-hercegovske družbe sprememba družbene lastnine v zasebno. S tem je postala aktualna problematika statusa in zaščite arhivskega gradiva, ki zajema na eni strani zaščito gradiva pri privatiziranih ustvarjalcih gradiva in na drugi strani skrb za arhivsko gradivo ustvarjalcev v stečajnih postopkih. Vloga arhivistov je torej večplastna. Strokovni delavci Arhiva Tuzelskega kantona so pravočasno zaznali to problematiko in se lotili reševanja, da bi ustrezno zaščitili arhivsko gradivo. Prispevek vsebuje smernice za nadaljnje uspešno delo za zaščito gradiva.

Miroslav Dučić in Željko Marković (Užice — Srbija) sta pripravila referat Valorizacija zapisnika sednica radničkog saveta i izbora radnika privrednih subjekta, kao i istorijskih izvora ah Vrednotenje zapisnikov sej delavskega sveta in zbora delavcev gospodarskih subjektov kot zgodovinskih virov. Predstavila sta zapisnike sej delavskega sveta in zapisnike sej zbora delavcev kot zgodovinske vire. Ker so po-

litično okolje in nepoučeni laiki hoteli uničiti vse, kar je nastalo v obdobju samoupravnega socializma SFRJ, se je povečala skrb za zaščito gradiva iz omenjenega obdobja. Samo čas bo pokazal, kako uspešni smo bili in kako pravilno smo ravnali pri ohranjanju gradiva. Naša profesionalnost nam narekuje, da na podlagi izkušenj iz preteklosti predvidimo prihodnost. Zapisniki sej delavskega sveta in zbora delavcev morajo biti ohranjeni kot arhivsko gradivo, ki je nastalo ob poslovanju gospodarskih subjektov.

Hrvatsko kulturno društvo »Napredak« — podružnice u Ljubljani i Mariboru (1936— 1941) ali **Hrvaško** kulturno društvo »Napredak« — podružnice v Ljubljani in Mariboru (1936-1941) je naslov referata Mine Kujović (Sarajevo). **Hrvaško** kulturno-prosvetno društvo (**HKD**) »Napredak« je bilo ustanovljeno leta 1902 v Sarajevu z namenom, da skrbi za kulturni preporod **Hrvatov** in njihovo izobraževanje, kjerkoli že živijo. Ena pomembnejših podružnic »Napredka« je delovala v Zagrebu, njeni člani pa so močno vplivali na v Sloveniji živeče in delujoče **Hrvate**, da so ustanovili svoje podružnice, v Ljubljani leta 1936, v Mariboru pa leta 1937. Podružnični tajniki so redno pošiljali zapisnike sej odborov in glavnih skupščin ter poročila o aktivnostih podružnic v Sarajevo. Arhivsko gradivo je ohranjeno v **Arhivu** Bosne in Hercegovine. Fond je celovit, urejen in obdelan v obliki analitičnega inventarja s tematskimi in zemljepisnimi registri.

Branka Kerec in Gabrijela Kolbič (Maribor) sta pripravili referat z naslovom Iz zbirke drobnih tiskov Univerzitetne knjižnice Maribor: dokumentarno slikovno gradivo iz zapuščine Frana Žižka. V njem poudarjata, da knjižnice pridobivajo gradivo na različne načine, tudi z zapuščinami posameznikov. Ti so pomembno sooblikovali kulturni, znanstveni in socialni razvoj družbe. Eden takšnih je bil slovenski dramaturg, režiser, gledališki in filmski **ustvarjalec** Fran Žižek (1914-2008). Prispevek predstavlja strokovne postopke pri ravnanju s slikovnim knjižničnim gradivom od prevzema do posredovanja končnim uporabnikom ob primeru omenjene zapuščine. Poudarek je na postopkih, ki veljajo v knjižničarski stroki in se lahko razlikujejo od arhivske prakse. Najzahtevnejši del strokovnega ravnanja z zapuščino sta natančnejša identifikacija in klasifikacija. Izdelati je treba bibliografske zapise po knjižničarskih standardih. S tem so informacije o zapuščini vključene v vzajemni katalog COBIB in postanejo dostopne uporabnikom.

Jugoslav Veljkovski (Petrovaradin, Srbija) je pripravil referat Mednarodni projekti i unapređenje arhivističke delatnosti: projekat saradnje Državnog arhiva u Osijeku i Istorijskog arhiva Grada Novog Sada aH Mednarodni projekti in napredek arhivske dejavnosti: projekt sodelovanja Državnega arhiva v Osijeku in Zgodovinskega arhiva mesta Novi Sad. Predstavljeni projekt izvajajo v okviru evropskega

programa čezmejnega sodelovanja. Cilja projekta sta raziskovanje in prezentacija skupnega zgodovinskega nasledstva, in sicer na osnovi zgodovinskih dokumentov iz arhivov v Osijeku in Novem Sadu. Razstave in prezentacije, organizirane na obeh straneh meje, bodo pripomogle k boljšemu razumevanju regionalnih podobnosti in specifičnosti.

Bojan Cvelfar (Celje) je pripravil referat Vodnik po fondih in zbirkah arhiva v knjižni obliki — potreba aH nujna? V njem poudarja pomembnost vodnika po fondih in zbirkah arhiva, ki je osebna izkaznica vsakega arhiva. V prvi vrsti je namenjen uporabnikom arhivskega gradiva kot informativni pripomoček. Prav tako pa je pomemben tudi za arhiv, saj priprava letnega dviguje splošno strokovno raven v arhivu. Srž problema pa je, aH je sploh še smiselno izdajati arhivske vodnike v knjižni obliki. Elektronski (spletni) vodnik je namreč veliko bolj dostopen, cenejši in bolj ažuren. Vodnik v knjižni obliki predstavlja nekakšen presek stanja fondov in zbirk v arhivu v določenem trenutku. Veliko uporabnikov še vedno raje Hsta po knjigi kot pa brska po elektronski podatkovni bazi. Prispevek poskuša analizirati dosedanje metodologije pri sestavljanju vodnikov v Sloveniji (z dodanim primerom iz sosednje Hrvaške). Njegov namen je tudi spodbuditi strokovno javnost, kolege v vseh arhivih, da bi čim prej začeli strokovno razpravo s to temo.

Slavko Mlinarič (Maribor) je pripravil referat Tradicija Primat (1901-2011) - slavimo 110 let. V njem je predstavil zgodovino podjetja Primat, d. d., Tovarna kovinske opreme. Podjetje ima svoje začetke v ključavničarski deknici Franca ScheUa v Mariboru in obstaja že 110 let, kmalu po začetku obratovanja pa je poleg splošnih ključavničarskih izdelkov že izdelovala tudi blagajne in trezorje. Primat, d. d., se danes uvršča med vodilne evropske proizvajalce varnostne opreme.

V četrtem sklopu, sklopu z naslovom Informatizacija arhivov, elektronsko arhiviranje in dolgoročna hramba, je šestnajst referatov.

Tatjana Hajtnik (Ljubljana) je pripravila referat Poslovni, organizacijski in tehnološki pogoji za izpolnjevanje določil ZVDAGA: nova verzija ETZ 2.0. V njem navaja, da Arhiv RS skladno s predpisi sprejema enotne tehnološke zahteve, ki podrobneje opredeljujejo poslovne, organizacijske in tehnološke pogoje za izpolnjevanje ZVDAGA in na podlagi tega zakona izdanih podzakonskih predpisov. V letih od sprejetja ZVDAGA in objave prve razkčice ETZ (1. december 2006) sta tako v Sloveniji kot v tujini upravljanje dokumentarnega gradiva in tehnično-tehnološko področje doživela številne spremembe. Zato, kot tudi na podlagi dosedanjih izkušenj, spoznanj in dodatnih analiz je Arhiv RS pripravil novo, temeljito prenovljeno in vsebinsko dopolnjeno verzijo ETZ (2.0), s katero je želel in žek prenoviti strokovne zahteve izvajanja ZVDAGA v zvezi z zajemanjem in e-

hrambo gradiva. Še poseben poudarek pa je na področjih, na katerih zahteve niso bile opredeljene; taka področja so npr. film, audio/videoposnetki, podatkovne zbirke in uradne evidence, spletne strani, e-pošta.

Nekaj razmišljanj ob predlogu prenove normativne ureditve sistema dolgoročne hrambe digitalnih gradiv je naslov referata Marjana Antončiča (Ljubljana). V prispevku opozarja, da smo priča prvemu prenavljanju uredbe ZVDAGA in na njiju vezanega izvedbenega dokumenta, enotnih tehnoloških zahtev. Predlagane rešitve so sprožile številne odzive in razprave. Glede na njihovo interesno področje so jih zanimale predvsem novosti, vezane na sistem dolgoročne hrambe digitalnih gradiv. V zvezi s tem so pripravili okroglo mizo, od tam pa predlagatelju zakona poslali nekaj pripomb k predlaganemu besedilu sprememb zakona in nekaj predlogov za izboljšave obstoječih oz. predlaganih rešitev. V prispevku so podrobneje predstavljeni argumenti, na katerih temeljijo pripombe in predlogi, predstavljeni na okrogli mizi.

Joachim Kemper (Speyer — Nemčija) je pripravil referat Zwischen Facebook, Twitter und Blogs. Neue Arbeitsformen für Archive und Archivare — ein kleines Web 2.0-Konzept für das Stadtarchiv Speyer ah Med Facebookom, Twitterjem in blogL Nove oblike dela za arhive in arhiviste ob primeru Mestnega arhiva Speyer. V prispevku opisuje možnosti, ki jih tako imenovani »družbeni mediji« (Web 2.0) lahko ponudijo arhivskim ustanovam. Različni primeri in popularne aplikacije Web 2.0, kot so Flickr, Facebook in Twitter, kažejo na povečano uporabo le-teh v arhivih. Pravzaprav bi morale biti danes dejavnosti muzejev, knjižnic in arhivov z oznako Web 2.0 osrednji elementi stikov z javnostjo. Članek opisuje tudi koncept Web 2.0 Mestnega arhiva v Speyerju ter orisuje prehod iz trenutnega Archives 1.0 na Archives 2.0, ki ga načrtujejo v bližnji prihodnosti.

Digitization of archives and their presentation on the internet ah Digitalizacija arhivskega gradiva na spletu je naslov referata Monike Pekove (Bratislava). V prispevku opozarja na množično uvajanje informacijske tehnologije na vsa področja človekovih dejavnosti, ki vodi k preobrazbi v informacijsko družbo. Realnost teh nekoč samo teoretičnih in filozofskih razmišljanj je danes vidna s pomočjo spletne tehnologije in novih informacijsko-ter komunikacijskotehnoloških storitev. Digitalizacija in dostopnost arhivskega gradiva v elektronski obliki predstavljata, kako javnosti olajšati dostop. Članek obravnava prakso pri digitalizaciji arhivskih dokumentov ter rezultate in izkušnje projekta »Monasterium« pri digitalizaciji srednjeveških listin, ki jih hrani Slovaški narodni arhiv in so na spletu predstavljene prek portala Archival Vademecum.

Jasmina Nikolić in Dragana Miloradović Nikolić (Požarevac) sta pripravili referat Arhivski dokument obradjen tehnologijom trećeg milenijuma (iskustvo Istorijsko arhiva Požarevac) ah Arhivski dokument, obdelan s tehnologijo tretjega tisočletja (izkušnje Zgodovinskega arhiva Požarevac). V prispevku poudarjata, da razvoj digitalnih tehnologij in povečanje potrebe po hitri in učinkoviti komunikaciji narekujeta arhivski službi zmanjšanje zaostanka za svetovnimi tokovi ter vključevanje v svetovno informacijsko mrežo. Predstavljata uresničevanje projekta »Urejevanje in digitalizacija arhivskega gradiva kot kulturne dobrine«, ki so se ga lotih v Zgodovinskem arhivu v Požarevcu. Za celostno rešitev tehnične zaščite arhivskega gradiva so pričeli digitalizirati analogne dokumente. Koncept t. i. »hibridnega arhiva« pomeni vzporedno uporabo analognega in digitalnega arhiva, da bi tako izkoristili prednosti obeh oblik — mikrofilmov za trajno hrambo in digitalizacije za učinkovito poizvedovanje pri delu strokovnih sodelavcev arhiva, kakor tudi pri raziskovalnem delu uporabnikov.

Lejla Kodrič (Sarajevo) je pripravila referat Modeli saradnje arhiva, biblioteka i muzeja pri realizaciji digitalnih informacijskih usluga ah Modeli sodelovanja med arhivi, knjižnicami in muzeji pri realizaciji digitalnih informacijskih storitev. V referatu poudarja, da je digitalno informacijsko okolje ustvarilo možnosti za sodelovanje med arhivi, knjižnicami in muzeji. Ti pogoji so utemeljeni na veliko širših osnovah kot v prejšnjem tradicionalnem okolju. V dandanašnjem informacijskem okolju so možnosti za omenjeno sodelovanje prerasle izmenjavo informacij ter zajele delitev preostalih pomembnih sestavnih elementov informacijskih storitev — strokovnjakov, uporabnikov ter informacijskih virov, ki tako postajajo skupna področja v ustvarjanju učinkovitih informacijskih storitev.

ENArC — European Network for Archival Cooperation — Ein Beispiel für nachhaltige Archivvernetzung in Europa ah ENArC — European Network for Archival Cooperation — primer trajne evropske arhivske mreže je naslov referata Karla Heinza (Dunaj). Predstavil je ENArC — Evropsko mrežo arhivskega sodelovanja, projekt v okviru evropskega programa Kultura 2007^2013. Glavni cilj štirinajstih sodelujočih evropskih partneric je ustanoviti trajno mrežo arhivov in drugih kulturnih institucij na podlagi periodičnih sestankov, delavnic in kongresov, ki bi bili organizirani v različnih delih Evrope. S pomočjo strokovnih programov izmenjave in izobraževanj bo projekt pospeševal izmenjavo izkušenj. Poleg omenjenih ciljev bodo konkretni projekti, večinoma s področja digitalizacije, tudi povečali količino prosto dostopnega arhivskega gradiva na spletu.

Tatjana Hajtnik (Ljubljana) je pripravila referat Vse, kar mora vodstvo organizacije vedeti o e-hrambi.

V njem poudarja, da je pri nekaterih organizacijah, predvsem javnopravnih, del gradiva, ki nastaja pri njihovem poslovanju, tudi arhivsko gradivo in ga je treba hraniti za naše zanamce. Hramba gradiva v digitalni obliki (e-hramba) na tak način, da gradivo ves čas hrambe ostaja enako kot izvirnik, da je dostopno in uporabno, pa pred nas postavlja mnogo poslovnih, organizacijskih in tehnoloških izzivov. Pred nekaj leti sprejeti predpisi omogočajo, da je dokumentom, ki so že izvirno v digitalni obliki, ta enakost z določenimi pogoji priznana že na podlagi zakona. Za lažjo odločitev in da bo kasneje e-hramba gradiva tudi učinkovita mora vodstvo organizacije poznati nekaj ključnih informacij, in sicer od tega, kdaj in na kakšen način se lotiti e-hrambe, do tega, kakšne so pravne podlage in kdo lahko pri tem pomaga.

Arhivska dejavnost u Bosni i Hercegovini i savremene informacijske tehnologije aH Arhivska dejavnost v Bosni in Hercegovini ter sodobne informacijske tehnologije je naslov referata Selme Isič (Tuzla) Vprašanje uporabe informacijskih tehnologij v sodobni arhivistiki je eno od temeljnih vprašanj moderne arhivske teorije in prakse. Sodobne informacijske tehnologije so med najpomembnejšimi dejavniki razvoja arhivske stroke, ki je tudi sama eden od ključnih informacijskih **servisov** v družbi, zato je povsem razumljivo, da je njeno delovanje neposredno odvisno od intenzivnosti in načina **prilagoditve** zahtevam informacijskega okolja, pa tudi od tega, kako uspešno bo sama prilagodila informacijske tehnologije pogojem in potrebam arhivov. Kakšno je vprašanje uporabe informacijskih tehnologij v sodobni arhivistiki ter kam je naravnani splošni razvoj arhivske stroke v državi, bi morali biti — v skladu s svetovnimi težnjami — prednostni vprašanja bosansko-hercegovske arhivske stroke. **Avtorica** predstavlja, koliko ter na kakšen način so informacijske tehnologije navzoče v arhivski stroki Bosne in Hercegovine.

Aleksander Lavrenčič (Ljubljana) je pripravil referat Alternativne možnosti uporabe arhivskega gradiva — terapija za pomoč starostnikom. V referatu pojasnjuje razloge za digitalizacijo arhivskega gradiva in dostop do njega. Lahko naštejemo potrebe po digitalizaciji, lahko pa razmislimo tudi o drugih priložnostih za uporabo gradiva, ki ga ponuja digitalizacija. V Evropski uniji so razvili nekaj uspešnih terapij za lajšanje posledic demence in Alzheimerjeve bolezni. Med terapijami, ki uporabljajo dosežke visoke tehnologije, najdemo tudi terapije, ki uporabljajo digitalizirano arhivsko gradivo. Na Nizozemskem je družba Waag Society razvila pohoštvo »Storytable«, ki je posebej prirejeno delu s starostniki. Na mizi, pripovedovalki zgodb, si lahko ogledajo različno arhivsko gradivo in zgodbam dodajajo tudi svoje komentarje. Namen projekta je izboljšanje kakovosti življenja v domovih za starostnike in upokojece. Starostnikom

in raziskovalcem lahko pomaga tudi uporaba avdio-vizualnega gradiva v projektu EUscreen. Razmisliti pa moramo tudi o tem, da so lahko naše stare igrače **vir** spominov na **otročstvo** in zdravilo, ki bo lajšalo naše težave v starosti.

Teoretična plat projekta »Evropski zaslon« je naslov referata Katje Sturm (Slovenska Bistrica). Predstavila je EUscreen, triletni nadaljevalni raziskovalni projekt programa eContentplus Evropske komisije, katerega namen je digitalizacija kulturne dediščine, ki jo hranijo izvajalci javne službe na področju **varstva** arhivskega gradiva, in zagotavljanje dostopnosti do teh vsebin na svetovnem spletu. V projektu EUscreen, ki ga koordinira Univerza v Utrechtu, od oktobra 2009 sodeluje 28 pogodbenih partnerjev (**avdio-vizualni** arhivi, raziskovalne ustanove, izdelovalci tehnične opreme in Europeana) iz 19 evropskih držav (iz Slovenije pri projektu sodeluje Javni zavod RTV Slovenija). Projekt EUscreen — tehnična in vsebinska razširitev portala Video Active — bo na prosto dostopnem večjezičnem portalu predstavil prek 35.000 prispevkov (video izsekov, fotografij, člankov) iz evropske televizijske kulturne dediščine. Portal bo uveden v letu 2011.

Maja Nikolova (Beograd) je pripravila referat Jezik i pismo kao odraz istorijskih promena — digitalizovana zbirka svedočanstva — Pedagoški muzej, Beograd ah Jezik in pisava kot izraz zgodovinskih sprememb — Digitalizirana zbirka spričeval v Pedagoškem muzeju v Beogradu. V prispevku predstavlja razvoj in vrste dokumentov, ki so jih ustvarili družbenopolitični dejavniki in vzgojno-izobraževalne ustanove v Srbiji in med Srbi od srede 19. stoletja pa do konca druge svetovne vojne. Predstavlja del arhivskega gradiva, ki ga hrani Pedagoški muzej v Beogradu in je nastalo kot rezultat dela šole kot izobraževalne ustanove. Gre za osnovnošolska in srednješolska spričevala v cirilici ah latinici v srbskem, turškem in nemškem jeziku. Zaradi lažjega dela za gradivom in **varstva** le-tega so bili dokumenti digitalizirani. Pri izbiri dokumentov je igralo vlogo več dejavnikov. Digitalizirani so bili značilni primeri šolskih spričeval, ki se nanašajo na delo različnih šol in različna časovna obdobja.

Stephen Biwald (Dunaj) je pripravil referat Der Einfluss des ISAD(G) auf Standardisierte Archivinformationssystem ah Vpliv **ISAD(G)** na standardizirane arhivske informacijske sisteme. Predstavil je povzetek splošnih zahtev AIS (arhivskega informacijskega sistema). Ena izmed zahtev, ki so vplivale na razvoj tako standardizirane programske opreme, je bil standard ISAD(G). Izstopajoča lastnost standarda ISAD(G) je, da nikoli ni bil v nacionalnem ah mednarodnem postopku za sprejemanje standardov. Po drugi strani pa obstaja veliko drugih standardov, kot so ISO 15489, 5963 itd., ki so pomembni za delovne

proces v arhivih ah so imeli velik vpliv na ISAD(G). Drugi del prispevka opisuje pomembne smernice ISAD(G), ki jih mora AIS podpirati. Zatorej je močna integracija standarda ISAD(G) ena od številnih prednosti standardiziranega arhivskega informacijskega sistema.

Damjana Pirnar in Sandi Rožman (Novo mesto) sta pripravila referat Kritični pogled ponudnika akreditirane storitve na ZVDAGA. V njem sta predstavila družbo Mikrografija, ponudnico zajema, elektronske hrambe in spremljevalnih storitev, ki je na trgu že skoraj dvajset let. V preteklem letu je pridobila akreditacijo storitev za zajem in spremljevalne storitve. Pot do pridobitve akreditacije je zahtevala večje finančne investicije in organizacijske posodobitve, zato so bila pričakovanja ponudnika v zvezi z vplivom zakonodaje velika.

Stane Stefančič, Marjan Antončič in Tomaž Perne (Kranj) so pripravili prispevek Zajem, pretvorba in predaja uradnih elektronskih evidenc za dolgoročno hrambo. V prispevku opozarjajo, da mora upravljavec elektronsko uradno evidenco, ki ima status arhivskega gradiva — takih je večina uradnih evidenc —, po zaključku vodenja, to je zadnjega vpisa podatka v evidenco, shraniti v skladu z zahtevami ZVDAGA in predpisi, izdanimi na podlagi ZVDAGA. Ker gre pri elektronski uradni evidenci, ki ima status arhivskega gradiva, za hrambo digitalnega gradiva več kot pet let, bo moral upravljavec zaključeno evidenco iz t. i. običajne digitalne oblike, ki jo na primer predstavlja določena hierarhična ah relacijska baza podatkov, v okviru katere je evidenca do zaključka delovala, pretvoriti v digitalno obliko za dolgoročno hrambo ter jo izročiti pristojnemu državnemu arhivu. Pretvarjanje evidence v digitalno obliko za dolgoročno hrambo, izročanje evidence, ki ima status arhivskega gradiva, pristojnemu arhivu ter hramba arhivirane evidence zahteva od upravljavca evidence in pristojnega arhiva izvedbo vrste postopkov, ki morajo potekati v skladu z navodili arhiva ter ustrezno opremo in infrastrukturo. V prispevku so predstavljene nekatere možne rešitve omenjenih vprašanj.

Fizično arhiviranje dokumentarnega gradiva ter arhivski prostori je naslov prispevka Marka Novinška (Ljubljana). Navaja, da arhiviranje ne pomeni samo priskrbiti ustrezno opremo za ustrezne arhivske prostore, temveč tudi strokovnjake, usposobljene za ravnanje z dokumentarnim in arhivskim gradivom, te pa vedno znova izobraževati ter seznanjati z novo zakonodajo.

Na koncu zbornika je objavljena Predstavitev avtorjev. Biografije so bolj ah manj obširne ter opremljene tudi s portreti.

Referate so delavci v Pokrajinskem arhivu Maribor oblikovali v publikacijo, za grafično oblikovanje so poskrbeli Medijski gurugi (Maribor), natisnila pa

tiskarna Eurograf iz Velenja. Izdajo publikacije je omogočilo Ministrstvo za kulturo Republike Slovenije.

Referati, objavljeni v desetem zborniku dopolnilnega izobraževanja s področja arhivistike, dokumentalistike in informatike v Radencih, pomenijo dragoceno pridobitev za slovensko arhivsko javnost, in to ne samo zaradi izmenjave množice teoretičnih mednarodnih izkušenj arhivske teorije, ampak predvsem zato, ker so avtorji prispevkov posredovali bogate izkušnje arhivske prakse.

Leopold Mihec Avberšek

Matjaž Bizjak - Aleksander Žižek: Knjiga obračunov celjskih mestnih sodnikov 1457—1513. Celje : Zgodovinski arhiv; Ljubljana : Založba ZRC SAZU, 2010, XLVII + 164 strani

Dva zgodovinarska kolega (eden je tudi arhivist), ki sta se za svoje delo na področju objavljanja arhivskih virov že okitila z Aškerčevim priznanjem,¹ sta znova »udarila«. Tokrat sta združila moči in pod okriljem projekta »Elenchus fontium historiae Slovenicae urbanae — Objava izbora virov za slovensko urbano zgodovino«, ki teče na Zgodovinskem inštitutu Milka Kosa ZRC SAZU, je nastala še ena odlična znanstveno-kritična edicija arhivskih virov. Pravzaprav le enega vira — Knjige obračunov celjskih mestnih sodnikov za obdobje 1457—1513, ki jo hrani Štajerski deželni arhiv (Steiermärkisches Landesarchiv) v Gradcu. Edicija je plod uspešnega triletnega sodelovanja dveh avtorjev (izdajateljev) in njunih matičnih ustanov: Zgodovinskega arhiva Celje in Zgodovinskega inštituta Milka Kosa.

Knjiga sledi načelom sodobne egdotike. Krajšemu predgovoru predstojnikov obeh vpletenih ustanov sledi izčrpen seznam (objavljenih) virov in relevantne literature. »Uvod« je razdeljen na zgodovinski in arheografski del. V prvem delu (Celjska mestna (samouprava) Žižek na kratko predstavi glavne etape upravnega, družbenega in stavbnega razvoja poznosrednjeveškega in zgodnjenovoveškega Celja. Temu je mestni značaj sicer pripisala že listina o pokneženju celjskih grofov iz novembra 1436 [*in ir stat Cili*],

¹ Žižek je Aškerčevo priznanje prejel leta 2006 za objavo celjskih mestnih pravic z naslovom *Našim zvestim, ljutim celjskim meščanom. Karel VI. potrdi celjske mestne svoboščine* (Celje 2004), Bizjak pa skupaj z Miho Preinfalkom leta 2010 za izdajo turjaških listin v dveh knjigah z naslovom *Turjaška knjiga listin I, II* (Ljubljana, 2008, 2009). Glej poročili Komisije za podeljevanje Aškerčevih nagrad in Aškerčevih priznanj v: *Arhivi* 29 (2006), št. 2, str. 363 in 33 (2010), št. 2, str. 415-416.